

Szarvasmarha enzootiás leukózis felügyeletével kapcsolatos eljárásrend

Ha a szerológiai vizsgálatok során pozitív eredmény fordul elő, akkor azt a szarvasmarha enzootiás leukózis (a továbbiakban: EBL) gyanújának kell tekinteni; az EU Állategészségügyi Kerettörvény (2016/429/EU, továbbiakban: AHL), valamint annak végrehajtására kiadott 689/2020 (EU) Rendelet értelmében **a létesítmény mentes státuszát fel kell függeszteni**, és az érintett állományra **forgalmi korlátozást** kell elrendelni a 689/2020 R. 21. cikk (2) a) pontja értelmében.

Az uniós jog elsőbbségének elve alapján nem lehet alkalmazni a szarvasmarhák enzootikus leukózisától való mentesítés szabályairól szóló 21/2002. (III. 20.) FVM rendelet (a továbbiakban: 21/2002. FVM R.) 3. § (2) bekezdés b) pontját, miszerint: *„EBL-lel fertőzött az állomány, amelyben (...) b) a tájékozódó vizsgálatok során szeropozitív egyede(ke)t találtak”,* – tekintettel arra, hogy szigorúbb, mint az európai uniós joganyagban leírt esetdefiníció (689/2020/EU Rendelet, 9. cikk – esetdefiníciók).

A 689/2020/EU Rendelet előírásai alapján az EBL tekintetében a szeropozitív eredmény – klinikai tünetek és gyanús vagy megerősített esettel való járványügyi kapcsolat nélkül – kizárólag gyanús esetnek minősül. Gyanú esetén vizsgálatot kell lefolytatni a betegség jelenlétének megállapítása vagy kizárása céljából.

Az ismételt pozitív eredménnyel záruló szerológiai vizsgálat önmagában az EBL esetét nem erősíti meg, ezért az alábbi eljárást kell követni.

Az eljárásrend alapvetően a monitoring vizsgálatok esetén követendő eljárást írja le, de szállítás előtti vizsgálatok során tapasztalt szeropozitivitások során is alkalmazható.

I. Szerológiai vizsgálati módszerek

A szerológiai vizsgálatok során a 689/2020 R. III. Melléklet 3. Szakasza alapján meghatározott módszerek használhatók. (Vérminták vizsgálatára: B-ELISA, I-ELISA, AGID; tejminták vizsgálatára: I-ELISA)

A minősítő vizsgálatokat kizárólag a NÉBIH ÁDI laboratóriuma végezheti (21/2002. (III. 20.) FVM rendelet 5. § (3) bekezdése alapján).

A vizsgálatokra legalább **5 ml vérmintát**, vagy legalább **5 ml tejmintát** kell beküldeni.

Ha az első vizsgálat pozitív lesz, a mintavételt meg kell ismételni legkorábban 3 – legkésőbb 6 hetet követően.

Az ismételt vizsgálatokat csak a szeropozitív állatokból kell elvégezni. **Ismételt vizsgálatra** a kontamináció veszélye miatt, csak **zárt módszerrel vett vérminta** küldhető.

Az első vérvételtől számított minimum 21 napot követően elvégzett második szerológiai vizsgálat negatív eredménye esetén a gyanú kizárható és fel lehet oldani a forgalmi korlátozást.

Magánlaborok: A nem negatív eredménnyel végződött vizsgálatok mintáit megerősítés céljára a magánlaboratórium továbbítja a NÉBIH ÁDI részére. További vizsgálatra csak savó (vér vagy tej) küldhető. Vizsgálatra legalább 300 µl mintát kell küldeni. A mintákat csavarkupakkal lezárt, egyedi 2D jelölésű, 07-1,4 ml térfogatú csőben kell megküldeni. A csöveknek illeszkedni kell a Micronic 96 2, Micronic 96-4 mintatároló dobozba.

A mintakimutatásnak tartalmaznia kell:

- a minta sorszámát (eredeti megrendelőn lévő sorszám)
- a 2D cső azonosítóját
- az állat egyedi jelölését.

Törekedni kell az eredeti mintából történő megerősítésre; ha a megmaradt minta nem alkalmas a vizsgálat elvégzésére, újabb vérmintát kell venni az érintett egyedből. Amennyiben ismételt vérvételre van szükség, akkor az újabb mintát a NÉBIH ÁDI-nak kell küldeni közvetlenül – jelezve a vizsgálati megrendelőn, hogy korábbi pozitivitás miatt kéri az újabb vizsgálatot. A nem állami laboratóriumok engedélyezéséről, nyilvántartásba vételéről és működési feltételeinek részletes szabályozásáról szóló 8/2021. (III. 10.) AM rendelet 12. §-a alapján a nem állami laboratórium köteles haladéktalanul jelezni a gyanút (első szerológiai i-ELISA vizsgálat pozitivitást) a NÉBIH ÁDI-nak, továbbá jelen eljárásrend alapján az illetékes járási főállatorvosnak, valamint a NÉBIH ÁÁI-nak (aai-jelentes@nebih.gov.hu).

II. Ismételten szeropozitív eredmény esetén a további teendők:

- a.) Az ismételt vizsgálat során is szeropozitívnak bizonyult állatot **diagnosztikai vágás** céljából vágóhídra kell szállítani, és abból mintát kell venni, melyet késedelem nélkül a NÉBIH ÁDI laboratóriumába kell megküldeni **PCR vizsgálatra**.

Vágott testekből legalább az alábbi szervmintákat kell levenni és PCR vizsgálatra küldeni:

- az állat elváltozást mutató belső szervei és az azokhoz tartozó nyirokcsomók – daganatos elváltozás esetén;
- lép,
- legalább egy, de lehetőség szerint több bélfodri és testtájéki nyirokcsomó.

A mintákat szervenként, szivárgásmentesen külön csomagolva kell beküldeni.

- b.) Kivételes esetben a NÉBIH ÁÁI hozzájárulásával, az állattartó kérelmére (különösen például a nagy tenyésztéket képviselő egyedekre gondolva) lehetőség van az állat levágásának elkerülésére és – a forgalmi korlátozás fenntartása mellett – **egy alkalommal** az élő állatból vett újabb, 3-6 hetet követően vett mintán végzett **további szerológiai vizsgálatra**, amely kizárhatja a gyanút.

A kérelmet az állattartó indoklásával az illetékes vármegyei kormányhivatalnak kell felterjesztenie a NÉBIH ÁÁI aai@nebih.gov.hu e-mail címre, feltüntetve a kísérőlevélben a járványügyi nyomozás eredményeit, így például azt, hogy fennáll-e kapcsolat egyéb gyanús esettel.

Az ismételt vizsgálatot ez esetben is csak a szeropozitív állatból kell elvégezni.

Az egyéb eljárási kérdéseket a 689/2020 Rendelet szabályozza. Amennyiben a létesítmény mentes minősítésének felfüggesztésére pozitív szerológiai vizsgálati eredmény miatt került sor, a felfüggesztés maximális időtartama 6 hónap, az ÉFÁT/2/2022. számú körlevéllel elrendeltek alapján.

A mentesség visszaállításának, illetve visszaszerzéseinek feltételei a „*Leukózis - AHL rendelet és hazai Leukózis rendelet összehasonlítása*” című, a NÉBIH Csoportmunka Portálon található dokumentumban részletesen is megtalálhatók (Dokumentumtár / Eljárásrendek, szakmai útmutatók / Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóság (ÁÁI) / Leukózis – EBL mappában).

A mintavételek időzítése:

A mintavételeket lehetőleg úgy kell időzíteni, hogy az állatok bármilyen betegséggel szembeni vakcinázását követően legalább másfél hónap teljen el a szerológiai vizsgálatra szánt minták összegyűjtéséig, mivel a vakcinázások kezdeti hatására megnövekedhet a fals pozitív reakciók száma.

III. Daganatos állatokból történő, és egyéb vágóhídi mintavételek

- a) A Magyarországon területén levágott összes, 24 hónaposnál idősebb szarvasmarhaféle esetén laboratóriumi vizsgálatnak kell alávetni az összes olyan daganatos állattól vett mintát, amelyben EBL idézhette elő a daganatot, hogy kizárják vagy megerősítsék az EBL jelenlétét (689/2020/EU Rendelet III. Rész IV. Melléklet 2. Fejezet 1. Szakasz b) pont). Ennek biztosítása a vágóhíd helye szerint illetékes az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró vármegyei kormányhivatal feladata. A gyanú kizárása érdekében PCR vizsgálatot kell végezni a szervmintákból a II. a) pontjának megfelelően.
- b) Amennyiben a NÉBIH ÁDI részére olyan szarvasmarha szervminta kerül beküldésre bármilyen egyéb vizsgálat céljából, amely lymphoid daganatos elváltozásra emlékeztet, a NÉBIH ÁDI laboratóriuma elvégzi az EBL kimutatására irányuló PCR vizsgálatot is, állami költségre.
- c) Fentiekén túlmenően **szűrőpróbaszerű felügyeletet kell végrehajtani** a szarvasmarha-vágóhidakon, amelyre vonatkozóan monitoring terv kerül elrendelésre a létesítményellenőrzési terv keretén belül. Valamennyi vármegyében, amelyben szarvasmarha-vágóhíd üzemel, kötelező jelleggel évente legalább 2 – legfeljebb 4 vágott, 24 hónaposnál idősebb állatból az alábbi mintát kell venni EBL (PCR) vizsgálat céljára és a NÉBIH ÁDI laboratóriumába kell megküldeni:
  - lép,
  - legalább egy, de lehetőség szerint több bélfodri és testtájéki nyirokcsomó.
  - (amennyiben daganatos elváltozás gyanúja merül fel: az állat elváltozást mutató belső szervei és az azokhoz tartozó nyirokcsomók).

Az ilyen célból elvégzett vizsgálatok teljesüléséről év végén jelentést kell küldeni a NÉBIH ÁÁI részére.